

УДК 371.123

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-1-40>**Олександр ДЕМИДЕНКО,***orcid.org/0000-0003-1543-6766*

доцент кафедри дизайну

Національного університету «Запорізька політехніка»

(Запоріжжя, Україна) *demidenkoalexandr@gmail.com***Микола ПОТАПЕНКО,***orcid.org/0000-0003-4634-7424*

старший викладач кафедри дизайну

Запорізького національного університету

(Запоріжжя, Україна) *nikolay.pnko@gmail.com***Ганна ПОТАПЕНКО,***orcid.org/0000-0003-2326-6322*

старший викладач кафедри дизайну

Національного університету «Запорізька політехніка»

(Запоріжжя, Україна) *123design@ukr.net*

НАВЧАННЯ АКАДЕМІЧНОМУ РИСУНКУ, ЖИВОПИСУ ТА КОЛЬОРОЗНАВСТВУ ЯК ОСНОВА ДЛЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ

У цій статті досліджується роль навчання академічному рисунку, живопису та кольорознавству для розвитку творчих ідей студентів у галузі графічного дизайну. Звернено увагу на важливість цих традиційних мистецьких прийомів у підвищенні спроможності студентів створювати інноваційні та візуально привабливі концепції дизайну.

На основі всебічного огляду існуючої літератури та емпіричних досліджень у статті доведено, як володіння техніками рисунку та живопису сприяє глибшому розумінню візуальної композиції, просторових відносин та ефективного використанню різних художніх елементів. Крім того, у статті розглянуто як впливає кольорова гама на виявлення емоційних реакцій та створення потужних візуальних композицій у дизайнерських проектах.

Розглянуто різні методології навчання та педагогічні підходи, що використовуються для інтеграції рисунку, живопису та теорії кольору до навчальних програм з графічного дизайну. Доведено, як ці методи можуть бути поєднані із сучасними цифровими інструментами та методами, просуваючи цілісний досвід навчання, який складається з традиційних форм мистецтва та сучасних практик дизайну.

Крім того, у статті підняті потенційні проблеми та переваги включення цих навичок у навчання графічному дизайну. Розглядається, як така інтеграція може дати студентам можливість мислити нестандартно, експериментувати з різними середовищами та розвивати унікальний стиль дизайну, що виділяє їх у конкурентному середовищі.

Загалом ця стаття пропонує цінну інформацію про симбіотичні відносини між традиційними художніми методами та розвитком інноваційних ідей у графічному дизайні. Отримані дані підкреслюють важливість надання учням міцної основи академічного рисунку, живопису і науки про поєднання кольорів, що дозволить їм досягти успіху в творчості та зробити значний внесок у графічний дизайн, що розвивається. Значення цього дослідження поширюється на викладачів, розробників навчальних програм та практиків, які прагнуть оптимізувати навчання дизайну для підвищення креативності та розвитку візуальної комунікації.

Ключові слова: рисунок, живопис, кольорознавство, графічний дизайн, навчання студентів.

Oleksandr DEMYDENKO,
orcid.org/0000-0003-1543-6766
Associate Professor at the Department of Design
Zaporizhia Polytechnic National University
(Zaporizhia, Ukraine) demidenkoalexandr@gmail.com

Mykola POTAPENKO,
orcid.org/0000-0003-4634-7424
Senior Lecturer at the Department of Design
Zaporizhzhia National University
(Zaporizhia, Ukraine) nikolay.pnko@gmail.com

Anna POTAPENKO,
orcid.org/0000-0003-2326-6322
Senior Lecturer at the Department of Design
Zaporizhia Polytechnic National University
(Zaporizhia, Ukraine) 123design@ukr.net

TEACHING ACADEMIC DRAWING, PAINTING AND COLOR SCIENCE AS A BASIS FOR THE DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING IN GRAPHIC DESIGN STUDENTS

This scientific article investigates the role of teaching drawing, painting, and color recognition as foundational skills for fostering the development of creative ideas among students in the field of graphic design. The authors address the importance of these traditional artistic techniques in enhancing students' capacity to generate innovative and visually compelling design concepts.

Through a comprehensive review of existing literature and empirical research, the article explores how proficiency in drawing and painting contributes to a deeper understanding of visual composition, spatial relationships, and the effective use of various artistic elements. Furthermore, the article delves into the significance of color recognition in eliciting emotional responses and establishing powerful visual narratives in design projects.

The researchers analyze various teaching methodologies and pedagogical approaches employed in integrating drawing, painting, and color theory into graphic design curricula. They investigate how these techniques can be seamlessly merged with modern digital tools and techniques, promoting a holistic learning experience that bridges traditional art forms with contemporary design practices.

Additionally, the article examines the potential challenges and benefits of incorporating these skills into graphic design education. It considers how such an integration can empower students to think outside the box, experiment with diverse mediums, and cultivate a unique design style that sets them apart in a competitive industry.

Overall, this article offers valuable insights into the symbiotic relationship between traditional artistic techniques and the development of innovative ideas in graphic design. The findings underscore the importance of equipping students with a strong foundation in drawing, painting, and color recognition, positioning them to excel creatively and contribute meaningfully to the evolving landscape of graphic design. The implications of this study extend to educators, curriculum designers, and practitioners seeking to optimize design education for enhanced creativity and visual communication.

Key words: drawing, painting, color science, graphic design, student education.

Постановка проблеми. Проблема полягає у формуванні творчого мислення студентів-графіків та потенційної ролі у цьому навчанні академічного рисунку, живопису та кольорознавства. Необхідно подолати розрив між традиційними художніми навичками та сучасними методами дизайну, щоб розвивати інноваційні та творчі підходи до студентського проектування.

Зокрема, проблема охоплює такі ключові аспекти як відсутність творчого широкого мислення та відключення від основ так званої «ручної графіки».

Відсутність творчого широкого мислення: багато студентів, які вивчають графічний дизайн, часто намагаються вийти за рамки поверхневих

дизайнерських рішень але не можуть знайти більш цікаві творчі ідеї до своєї роботи. Проблема полягає у відсутності міцної основи у традиційних художніх техніках, що може обмежити їхню здатність вигадувати та втілювати новаторські думки.

Відключення від основ так званої «ручної графіки»: зі зростанням залежності від цифрових інструментів та технологій існує ризик того, що студенти втраять зв'язок із фундаментальними принципами рисунку, живопису та теорії кольору. Це роз'єднання може перешкоджати їхній здатності досліджувати різні художні засоби та візуальні концепції, тим самим впливаючи на багатство творчого потенціалу.

Аналіз досліджень. Тему сучасних проблем вищої освіти графічних дизайнерів піднімали науковці-освітяни неодноразово. Стрімкий розвиток комп'ютерних технологій обумовлює необхідність поєднання традиційних прийомів у навчанні з інноваційними. Володимир Прусак пише: «Сьогодні для ефективного розвитку дизайн-освіти в Україні необхідно на державному рівні усвідомити й визнати важливість підготовки фахівців з дизайну».

Головним засобом пізнання реальної дійсності В.В. Босенко та М.Г. Ажеганова визнають рисунок. Він є одним із найвиразніших і самодостатніх видів графічного мистецтва, а його роль у навчальному процесі й творчому становленні художників будь-якої спеціалізації вважають найважливішою і сучасні практикуючі дослідники.

«Це не означає, – підкреслює викладач комп'ютерної графіки І.Є. Гнатюк, – що в підготовці дизайнерів сьогодні слід відмовитися від «ручних» методів проектування і перейти виключно до машинних технологій. Навпаки, впровадження графічних комп'ютерних програм та мультимедійних технологій дає змогу поєднати інноваційні дидактичні функції персонального комп'ютера із можливостями традиційних засобів навчальної і професійної діяльності». З метою розвитку власної професійної майстерності художники-педагоги також освоюють ці програми, погоджуючись з тим, що комп'ютер дозволить збагатити та наповнити процес підготовки дизайнерів новими формами діяльності, можливістю варіативного застосовування візуально-графічних методів і засобів навчання, розробити інноваційні методики викладання дисциплін з образотворчого мистецтва в системі вищої мистецької освіти, а також сприятиме більш ефективному засвоєнню академічних знань з рисунка та живопису, їх реалізації в художньо-творчій діяльності (О. В. Баніт, 2022).

Мета статті полягає в тому, щоб дослідити та продемонструвати потенційний вплив інтеграції академічного рисунка, живопису та науки про колір на дизайнерську освіту з метою розвитку творчого мислення студентів. Стаття спрямована на те, щоб дати всебічне уявлення про традиційні мистецькі навички, які можуть бути міцною основою для розвитку інноваційних та творчих підходів до проектів графічного дизайну.

У статті розглянуто теоретичні і практичні зв'язки між академічним рисунком, живописом та кольорознавством, їх вплив на стимулювання творчого мислення у контексті графічного дизайну. Оволодіння цими навичками може розширити візуальний словниковий запас студентів,

покращити їхню здатність концептуалізувати ідеї та спонукати їх мислити нестандартно, не обмежуючись звичайними дизайнерськими рішеннями.

Виклад основного матеріалу. Графічний дизайн – це багатогранна дисципліна, яка спирається як на технічні навички, так на творче мислення. Інтеграція традиційних форм мистецтва, таких як рисунок та живопис, поряд із всебічним розумінням науки про колір може покращити творчі здібності студентів, які вивчають графічний дизайн. Область графічного дизайну стрімко розвивається разом із технологічними досягненнями. Тим не менш, незважаючи на цифрову революцію, залишається вагомим аргументом поєднання навчання графічному дизайну та традиційних художніх методів. Необхідність застосування навичок академічного рисунку, живопису та законів науки кольорознавства в освітньому процесі графічного дизайну не викликає ніяких сумнівів. Комп'ютер – це інструмент, дуже потужний інструмент для втілення своїх творчих задумів. Але без так званої «ручної графіки» не можливо обійтись в такому виді графічного дизайну, наприклад, як ілюстрація.

Використання традиційних художніх технік актуальне у сучасному житті. Навички академічного рисунку, живопису та знання колористики органічно доповнюють сучасні методи дизайну, створюють потенціал для надання глибини, емоцій та оригінальності дизайнерським проектам. Методи безперешкодного поєднання традиційних методів з цифровими інструментами дозволяють студентам подолати розрив між традиційними та сучасними методами проектування.

Навчання графічному дизайну часто значною мірою зосереджено на володінні програмним забезпеченням та технічних навичках, відсуваючи на другий план розвиток художніх прийомів. Цей недогляд упускає з уваги цінну інформацію, яку може дати рисунання, живопис та наука про колір з погляду відточування перцептивного сприйняття, просторового розуміння та здатності ефективно маніпулювати візуальними елементами. Без міцної підготовки в академічному рисунку, живопису та кольорознавстві студенти можуть почуватися обмеженими у своїх висловах нетрадиційних дизайнерських рішень та інноваційних підходів. Така відсутність досвіду може завадити їх професійному зростанню як універсальних дизайнерів із багатою уявою.

Сучасна індустрія графічного дизайну потребує фахівців, здатних запропонувати свіжий погляд та оригінальні ідеї. Випускники, що мають міцну базу традиційних художніх навичок у

поєднанні з глибоким розумінням теорії кольору, краще підготовлені для задоволення цього попиту та успіху у своїй кар'єрі.

Спостереження за студентами у навчальному процесі дозволяє зробити висновок: академічний рисунок та живопис спонукають студентів уважніше спостерігати за навколишнім світом. Ця підвищена спостережливість переноситься у їхню роботу над проектом, дозволяючи краще фіксувати деталі та нюанси. Міцна основа у рисунку та живописі допомагає учням спілкуватися візуально, більш ефективно втілювати свої ідеї у композиційних формах. Ця навичка безцінна у графічному дизайні, де передача повідомлень за допомогою візуальних елементів має першорядне значення. Засвоївши принципи пропорції, перспективи та композиції, студенти зможуть краще передавати задум за допомогою добре структурованих візуальних композицій.

Знайомство з різними художніми стилями та техніками з застосуванням прийомів рисунку та живопису дозволяє учням розширити свій естетичний світогляд. Ця експозиція допомагає розробити унікальний стиль дизайну, що базується на традиційних художніх принципах.

Наука про колір, кольорознавство, забезпечує основу для розуміння того, як кольори взаємодіють та впливають на емоції, сприйняття та естетику. Графічні дизайнери, які розуміють теорію кольору, приймають обґрунтовані рішення щодо вибору кольору, який резонує з їхньою цільовою аудиторією. Впевнене володіння наукою про колір дозволяє студентам створювати зв'язні та незабутні образи брендів, які передають бажане повідомлення чи настрої. Застосування законів сприйняття кольорових гармоній гарантує, що проекти будуть доступні всім користувачам з урахуванням таких чинників, як дальтонізм і візуальний комфорт.

Вивчаючи принципи колірної гармонії, студенти можуть створювати візуально приємні та збалансовані проекти. Ці знання допомагають запобігати різким поєднанням кольорів і сприяють узгодженості в їх роботі. Розуміння психологічного впливу різних кольорів дозволяє дизайнерам викликати певні емоції та реакції у глядачів.

Це може бути особливо ефективним у брендингу та маркетинговому дизайні.

Інтеграція рисунку, живопису та кольорознавства спонукає студентів розглядати графічний дизайн із міждисциплінарної точки зору. Цей підхід може породити інноваційні ідеї, поєднуючи художні прийоми із науковими знаннями.

Володіння навичками академічного рисунку, живопису розвиває здатність вирішувати проблеми. Студенти навчаються вирішувати проблеми у своїх дизайнерських проектах за допомогою винахідливих рішень, заснованих на їхньому різноманітному наборі цих навичок.

Традиційні форми мистецтва допускають індивідуальне самовираження та експериментування. Студенти-графіки, які вивчають рисунок та живопис, з більшою ймовірністю привнесуть у свою роботу почуття особистої творчості, що виділяє їх у конкурентному середовищі.

Навчальні програми з дизайну повинні включати спеціальні дисципліни з академічного рисунку, техніки живопису та кольорознавства. Ці дисципліни можуть бути адаптовані до конкретних потреб та рівнів навичок студентів, які вивчають графічний дизайн.

Висновок. Включення академічного рисунку, живопису та кольорознавства до навчальної програми з графічного дизайну пропонує студентам всебічну освіту, яка розвиває творче мислення та інновації. Поєднуючи традиційні художні прийоми з сучасними практиками дизайну, викладачі дозволяють студентам створювати вражаючі та змістовні візуальні ефектні композиції в світі графічного дизайну, що постійно розвивається.

Викладання академічного рисунку, живопису та кольорознавства як основи творчого мислення у студентів графічного дизайну, пропонує цілісний підхід до їхньої освіти. Переплітаючи традиційні художні прийоми з сучасними новими технологіями, викладачі можуть виховати різнобічних дизайнерів, які мають як технічну майстерність, так і здібності до новаторського мислення. Ця інтеграція не тільки підвищує якість дизайнерських робіт, але й надає студентам інструменти, необхідні їм для досягнення успіху в динамічному та конкурентоспроможному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Даниленко В.Я. Основи дизайну: Навчальний посібник. К., 1996. 92 с.
2. Небесник І.І. Художня освіта на Закарпатті у ХХ столітті: історико-педагогічний аспект. Ужгород : Закарпаття. 2000. 168 с.
3. Даниленко В. Дизайнерська освіта України у Європейському контексті. Вісник ЛНАМ. Спецвипуск. Львів, 1999. 173-177 с.
4. Мигаль С.П. Львівська дизайнерська школа: становлення, проблеми, перспективи. Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта: зб. наук. праць. 2000. №. 5. 387-399 с.

5. Крвавич Д. Мистецька освіта в Україні на сучасному етапі. Діалог культур: Україна у світовому контексті: Філософія освіти : зб. наук. Праць. 1999. № 4. 166-171 с.
6. Луговський, О. Вітчизняна дизайн-освіта як сегмент креативної індустрії: функціонування. Розвиток. Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну». 2022. Том 2. 78 с.
7. Баніт О. В. Психолого-педагогічні чинники професійної майстерності викладачів графічного дизайну в вищих навчальних закладах мистецького профілю. URL: https://lib.iitta.gov.ua/4785/1/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82_%D0%9F%D1%81%D0%B8-%D0%BF%D0%B5%D0%B4_%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84_%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D1%81%D1%82..pdf (дата звернення: 15.08.2023)
8. Головатий С.С. Гравюра та творчий процес: уч.-метод. допомога. Кривий Ріг, 1990. 72 с.
9. Прусак В. Становлення та розвиток дизайн-освіти в Україні (кінець XX – початок XXI ст.). Вісник Львівської Національної Академії Мистецтв. 2017. № 31. 71-82 с.
10. Городецький В. Комп'ютерні технології в мистецтві: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018. 52 с.
11. Школьна О. В. Аспекти дизайну та інформаційних технологій у сучасній освіті з образотворчого мистецтва. 2021. 228-233 с.

REFERENCES

1. Danylenko V.Ia. (1996) *Osnovy dyzainu: Navchalnyi posibnyk*. [Basics of Design: A Study Guide] 92 s. [in Ukrainian].
2. Nebesnyk I.I. (2000) *Khudozhnia osvita na Zakarpatti u KhKh stolitti: istoryko-pedahohichnyi aspekt*. Uzhhorod : Zakarpattia. [Art education in Transcarpathia in the 20th century: historical and pedagogical aspect. Uzhhorod: Zakarpattia], 168 s. [in Ukrainian].
3. Danylenko V.Ia. (1999) *Dyzainerska osvita Ukrainy u Yevropeiskomu konteksti*. [Design education of Ukraine in the European context] *Visnyk LNAM. Spetsvyppusk*. Lviv, 173-177 s. [in Ukrainian].
4. Myhal S.P. (1999) *Myhal S.P. Lvivska dyzainerska shkola: stanovlennia, problemy, perspektyvy. Dialoh kultur: Ukraina u svitovomu konteksti. Khudozhnia osvita* [Mihal S.P. Lviv design school: formation, problems, prospects. Dialogue of cultures: Ukraine in the world context. Art education] coll. of science papers, 5. 387-399. [in Ukrainian].
5. Krvavych D. (1999) *Mystetska osvita v Ukraini na suchasnomu etapi. Dialoh kultur: Ukraina u svitovomu konteksti: Filosofia osvity* [Art education in Ukraine at the current stage. Dialogue of cultures: Ukraine in the world context: Philosophy of education]: coll. of science papers, 4. 166-171. [in Ukrainian]
6. Luhovskyi, O. (2022) *Vitchyzniana dyzain-osvita yak sehment kreatyvnoi industrii: funktsionuvannia. Rozvytok*. [Domestic design education as a segment of the creative industry: functioning. Development.] *Zbirnyk materialiv IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Aktualni problemy suchasnoho dyzainu»* Collection of materials of the 4th International scientific and practical conference "Actual problems of modern design" 2. 78 s. [in Ukrainian]
7. Banit O. V. *Psykhologo-pedahohichni chynnyky profesiinoi maisternosti vykladachiv hrafichnoho dyzainu v vyshchykh navchalnykh zakladakh mystetskoho profilu*. [Psychological and pedagogical factors of the professional skill of graphic design teachers in higher educational institutions of the art profile.] URL: https://lib.iitta.gov.ua/4785/1/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82_%D0%9F%D1%81%D0%B8-%D0%BF%D0%B5%D0%B4_%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84_%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D1%81%D1%82..pdf (data zvernennia: 15.08.2023) [in Ukrainian]
8. Holovatyi S.S. (1990) *Hraviura ta tvorchi protses: uch.-metod. dopomoha*. [Engraving and the creative process: teaching and methodical assistance.] *Kryvyi Rih.*, 72 s. [in Ukrainian]
9. Prusak V. (2017) *Stanovlennia ta rozvytok dyzain-osvity v Ukraini (kinets XX – pochatok XXI st.)*. [Formation and development of design education in Ukraine (end of the 20th - beginning of the 21st century)] *Visnyk Lvivskoi Natsionalnoi Akademii Mystetstv*. Bulletin of the Lviv National Academy of Arts 31. 71-82 s. [in Ukrainian]
10. Horodetskyi V. (2018) *Kompiuterni tekhnolohii v mystetstvi: metodychni rekomendatsii*. Ivano-Frankivsk: Symfoniia forte, [Computer technologies in art: methodical recommendations. Ivano-Frankivsk: Symphony forte] 52 s. [in Ukrainian]
11. Shkolna O. V. (2021) *"Aspekty dyzainu ta informatsiinykh tekhnolohii u suchasni osviti z obrazotvorchoho mystetstva"*. [Aspects of design and information technologies in modern art education.] 228-233 s. [in Ukrainian]